

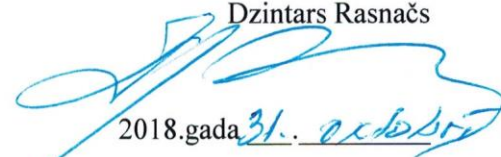

Valsts valodas centrs

APSTIPRINU

Tieslietu ministrs

Dzintars Rasnačs

2018.gada 31. oktobrī

VALSTS VALODAS CENTRA STRATĒGIJA 2018.–2020. GADAM

Rīga

2018

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

Satura rādītājs

1. Ievads	2
2. Iestādes pamatvērtības	3
3. Darbības pilnvarojums (mandāts)	3
4. Centra funkcijas un kompetence:	3
5. Darbības virzieni un esošās situācijas apraksts:.....	6
5.1. valsts valodas lietojuma uzraudzība.....	6
5.2. tiesību aktu tulkošana pēc valsts pārvaldes iestāžu pasūtījuma	8
6. Prioritātes	10
6.1. Uz sadarbību vērstas iestādes lomas stiprināšana.	10
6.2. Iestādes viedokļa nozīmīguma un atpazīstamības stiprināšana.....	13
6.3. Informācijas aprites elektronizācija un efektīvizācija	19
7. Iestādes struktūra un administratīvie resursi	21
8. Centra spēcīgās un attīstāmās puses iekšējo un ārējo faktoru ietekmē	22

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

1. Ievads

Valsts valodas centra
direktors
Māris Baltiņš

Foto: LV portāls

"Latviešu valoda ir valsts valoda Latvijā, kā to nosaka Satversmes 4. pants. Taču mūsu kā ikviena pilsoņa un sabiedrības kopumā mērķis ir nodrošināt, lai norma "valsts valoda" pilnā mērā tiktu iedzīvināta mūsu ikdienā, lai latviešu valoda pilnvērtīgi pildītu visas tai piešķirtās sociolingvistiskās funkcijas, lai varētu teikt, ka latviešu valoda Latvijā ir visur un vienmēr. Turklāt tas notiek asas valodu konkurences apstākļos un sarežģītā ģeopolitiskā situācijā, kad jārikojas tālredzīgi, lai latviešu valodas statuss tiktu stiprināts, tomēr vienlaikus tiktu nodrošināta mūsu atvērtība kontaktiem ar pasauli visplašākajā nozīmē. Un tas prasa gan elastīgus kontroles mehānismus, gan daudzu tiesību aktu tulkošanu, gan jaunu terminu izstrādi un to pieejamības nodrošināšanu.

Valsts valodas likuma 26. pants pilnvarojis Valsts valodas centru (turpmāk – centrs) rūpēties par šī likuma normu ievērošanu, piešķirot tam plašas pilnvaras. Tādēļ centrs ir vadošā iestāde, kas īsteno valsts valodas politiku ciešā sasaistē ar citām atbildīgām institūcijām, bet galvenais – ar Latvijas sabiedrību. Šī stratēģija veidota, lai apliecinātu, ka centrs strādā katra Latvijas iedzīvotāja un visas sabiedrības interesēs un ciešā sadarbībā ar to, uzmanīgi sekojot pārmaiņām un reaģējot uz laikmeta izaicinājumiem.

Mūsu misija. Mūsdienīga un gudra valsts valodas kvalitātes un attīstības veicināšana atbildīgā sabiedrībā.

Mūsu vīzija. Latviešu valodas kā valsts valodas pilnvērtīga pastāvēšana cauri laikiem."

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

2. Iestādes pamatvērtības

Esam izvēlējušies šādas iestādes pamatvērtības, kas vislabāk raksturo mūsu darbu un nodrošina vīzijas īstenošanu:

Attīstība – vērojam norises sabiedrībā, vērtējam sevi un pilnīgojam savu darbu ar skatu nākotnē;

Kvalitāte – rūpes par tulkošanas, valodas normu izstrādes un valodas lietojuma uzraudzības kvalitāti ir mūsu darbības pamatā;

Profesionalitāte – attīstām savas prasmes un uzkrājam dziļas zināšanas par ikdienas darbā nepieciešamo;

Sadarbība – spējam vienoties kopēju mērķu sasniegšanā, gan strādājot komandā ikdienas darbā ar kolēģiem un citām organizācijām, gan arī uzrunājot katru sabiedrības locekli augstāku mērķu vārdā;

Atbildība – viešam skaidrību sabiedrībā par centra funkcijām, ko tas veic, un uzņemamies atbildību par funkciju izpildi un pieņemtajiem lēmumiem.

3. Darbības pilnvarojums (mandāts)

Centrs ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Centra darbības mērķis ir īstenot valsts politiku attiecībā uz normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā, nodrošināt valsts pārvaldes iestādes un sabiedrību ar valsts un starptautisko organizāciju izdoto tiesību aktu, citu dokumentu oficiāliem tulkojumiem, kā arī panākt saskaņotas terminoloģijas lietojumu Latvijas Republikas tiesību aktos un to tulkojumos.

Centra darbības mandātu un kompetenci nosaka Valsts valodas likums, Ministru kabineta 2005. gada 22. marta noteikumi Nr. 202 "Valsts valodas centra nolikums", Ministru kabineta 2000. gada 22. augusta noteikumi Nr. 287 "Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas nolikums", Ministru kabineta 2000. gada 22. augusta noteikumi Nr. 288 "Noteikumi par tulkojumu nodrošināšanu pasākumos", Ministru kabineta 2009. gada 7. jūlija noteikumi Nr. 733 "Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi", Ministru kabineta 2005. gada 15. februāra noteikumi Nr. 130 "Noteikumi par valodu lietošanu informācijā", Ministru kabineta 2010. gada 21. septembra instrukcija Nr. 15 "Eiropas Savienības dokumentu tulkojumu izvērtēšanas, saskaņošanas un būtisku kļūdu labošanas kārtība" un citi normatīvie akti.

4. Centra funkcijas un kompetence:

- veikt normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību valsts valodas lietošanas jomā;
- aizsargāt valsts valodas lietotāju tiesības un intereses;
- noteikt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves jomās normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos;

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

- sekmēt valodas kultūrvides sakārtošanu, īpaši veicinot valstij raksturīgo vietvārdu atjaunošanu un aizsardzību;
- veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
- veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;
- tulkot Latvijas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;
- tulkot ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) darbību saistītos dokumentus latviešu valodā;
- sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;
- izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku.

Lai izpildītu noteiktās funkcijas, centrs:

- izstrādā un iesniedz Tieslietu ministrijā priekšlikumus par valsts valodas normatīvo aktu pilnveidošanu;
- sagatavo un izplata ar Valsts valodas likuma ievērošanu, kā arī tiesību aktu tulkošanu un terminoloģiju saistītos metodiskos un informatīvos materiālus;
- pārrauga Valsts valodas likuma un citu ar valsts valodas lietošanu saistīto normatīvo aktu izpildi;
- veic pasākumus, lai aizsargātu valsts valodas lietotāja tiesības un intereses, ja tiek pārkāpts Valsts valodas likums un citi valsts valodas lietošanu regulējošie normatīvie akti;
- sniedz ekspertu atzinumus par vietvārdu pareizrakstību;
- izstrādā ar Eiropas Savienības un Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) darbību saistīto nozaru terminoloģiju un saskaņo to ar attiecīgās nozares speciālistiem;
- atbilstoši kompetencei sadarbojas ar Eiropas Savienības iestāžu tulkošanas dienestiem un citām institūcijām, ārvalstu iestādēm un starptautiskajām organizācijām, lai sekmētu vienotas terminoloģijas lietošanu normatīvajos aktos un citu dokumentu tulkojumus;
- koordinē konsultāciju sniegšanu terminoloģijas jomā Eiropas Savienības tulkošanas dienestiem pēc to pieprasījuma, apkopo priekšlikumus un izveido ekspertu darba grupas strīdīgu jautājumu izšķiršanai;
- nodrošina izstrādātās un saskaņotās terminoloģijas vispārēju pieejamību terminu datubāzēs;
- organizē valsts iestāžu sadarbību un sniedz tām konsultācijas terminoloģijas saskaņošanas un izstrādes jomā;
- pastāvīgi nodrošina augsta līmeņa tulkošanas pakalpojumus ministrijām un citām valsts pārvaldes iestādēm, veicot oficiālos tiesību aktu tulkojumus;

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

- sistēmiski uzkrāj datubāzēs valsts pārvaldes iestāžu vajadzībām tulkotos dokumentus un nodrošina starptautisko tiesību aktu un Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumu vispārēju pieejamību;
- pēc ministriju pieprasījuma veic latviešu valodā tulkoto Eiropas Savienības dokumentu projektu valodas un terminoloģijas ekspertīzi.

Centrs atbilstoši kompetencei:

- sadarbojas ar valsts, pašvaldību un citām institūcijām, kas nodrošina valsts valodas funkcionēšanu;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sadarbojas ar ārvalstu iestādēm un starptautiskajām organizācijām informācijas un pieredzes apmaiņas jomā, kā arī kopīgu projektu īstenošanā;
- informē sabiedrību par centra darbību;
- pārstāv valsti Eiropas Savienības institūcijās un citās starptautiskās organizācijās.

Centrs savu pilnvarojuma un funkciju īstenošanu nodrošina divos darbības virzienos, kuru ietvaros laika posmam no 2018. līdz 2020. gadam ir noteiktas trīs prioritātes (skat. 1. attēlu).

1. attēls

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

5. Darbības virzieni un esošās situācijas apraksts:

5.1. valsts valodas lietojuma uzraudzība

Latvijas teritorijā valsts valodas lietojuma uzraudzību nodrošina centra Valodas kontroles departaments. Departamentā ir izveidotas divas nodaļas, Valodas kontroles Rīgas reģiona nodaļas vecākie inspektori veic darbību Rīgas teritorijā, Jūrmalā un Zemgales pilsētās, savukārt Valodas kontroles reģionālā nodaļa atbild par pārējās teritorijas uzraudzību. Valodas kontroles departamenta pienākumi ir:

- veikt normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību valsts valodas lietošanas jomā;
- aizsargāt valsts valodas lietotāju tiesības un intereses;
- noteikt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves jomās normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos;
- sekmēt valodas kultūrvides sakārtošanu, īpaši veicinot valstij raksturīgo vietvārdu atjaunošanu un aizsardzību.

2018. gads centra darbībā ir zīmīgs, jo tiek īstenota izglītības reforma, kuras rezultātā veikti nozīmīgi grozījumi Izglītības likumā un Vispārējās izglītības likumā. Mācību iestādēm, uz kurām attiecināmi likuma grozījumi, būs jāievēro jaunas prasības par izglītības īstenošanu valsts valodā. Lai īstenotu šo reformu, skolotājiem bez izņēmumiem darbā būs jālieto valsts valoda augstākā līmeņa 1. pakāpē (C1). Lai izvērtētu esošo situāciju un par to varētu informēt izglītības politikas īstenoātājus, centra amatpersonas jau preventīvi veic pārbaudes izglītības iestādēs un skaidro Valsts valodas likuma prasības, lai savlaicīgi novērstu iespējamus normatīvo aktu pārkāpumus valsts valodas lietojumā.

Centra konstatēto pārkāpumu skaits, salīdzinot iepriekšējo gadu rezultātus, ir bijis samērā nemainīgs. Gaidītā pārkāpumu skaita lejupslīde nenotiek, jo valsts valodas lietojuma normatīvo aktu ievērošanas situāciju daļēji ietekmē pieaugošā imigrācija Latvijā. Centrs nereti saņem iesniegumus par valsts valodas nelietošanu darba vietā saziņā ar klientiem, ja iebraucēji valsts valodu nav apguvuši pietiekamā līmenī un, tiem uzsākot strādāt, izvēlētajā profesijā ir nepieciešamas valsts valodas zināšanas. Saprotams, ka valodas apguvei nepieciešams laiks. Tuvākajos gados situācija varētu uzlaboties, ja iebraucēji izvēlēties integrēties sabiedrībā un pilnībā apgūt valsts valodu.

Savukārt publiskajā informācijā krievu valodas lietojumu pakāpeniski nomaina angļu valodas lietojums, līdz ar to pārkāpumu skaits publiski sniegtajā informācijā nemazinās. Šobrīd aktīvi strādā sabiedriskie palīgi, kuri pievērš uzmanību publiski sniegtajai informācijai, līdz ar to pārkāpumu skaitam vajadzētu pakāpeniski mazināties.

Pakāpeniski paaudzes nomaina viena otru, jaunieši prot valsts valodu, bet jācenšas, lai viņi valodu lietotu arī pilsētās, kurās ir krievu valodas pašpietiekamība. Pilsētās, kurās ir krievu valodas pašpietiekamība (atsevišķos gadījumos arī pašvaldību sekmēta, piemēram, Rēzeknē, Daugavpilī, Liepājā un Rīgā), pārkāpumu skaits nemazinās. 2019. gadā sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību Valodas kontroles

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

departaments plāno turpināt skaidrot dažādus valsts valodas lietojuma jautājumus, īpaši aktīvi uzstājoties videokonferencēs ik mēnesi.

2020. gadā tiek prognozēts valsts valodas lietojuma pārkāpumu neliels samazinājums, ņemot vērā centra organizētos pasākumus sabiedrības informēšanai par normatīvu prasībām un veiktās pārbaudes, norādot trūkumus valsts valodas lietojumā.

Valsts valodas likums aizsargā valodas kultūrvidi, kas ietver arī vietvārdus visā Latvijas teritorijā. Pašreiz aktuāls ir kļuvis jautājums par jaunu vietvārdu veidošanu vai esošo maiņu. Par vietvārdu atjaunošanu un aizsardzību rūpējas centra Latviešu valodas ekspertu komisija¹, kuras viena no apakškomisijām ir Vietvārdu apakškomisija, kas apvieno dažādu iestāžu profesionāļus toponīmikas jomā, sekmējot vēsturiski pareizu un latviskai kultūrvidei raksturīgu vietvārdu saglabāšanu, atjaunošanu un precīzu lietošanu. Latviešu valodas ekspertu komisijas darbība ir tikpat ilga kā centra pastāvēšana, jo tā dibināta gadā, kad izveidots Valsts valodas centrs – 1992. gadā.

Sākot ar 2018. gada aprīli, vietvārdu piešķirēj institūcijām (pašvaldības domēm, atbildīgajām ministrijām – Kultūras ministrijai, Satiksmes ministrijai, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, Zemkopības ministrijai un Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai), kad tās piešķir ciemiem, viensētām un ģeogrāfiskajiem objektiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, maina vietvārdu statusu un precizē to rakstības formu, ir jāpamatojas uz Valsts valodas centra sniegtajiem atzinumiem. Papildus piešķirēj institūcijām jāiesniedz Valsts valodas centram lēmuma projekts un pamatojums par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu. Šāda kārtība centram sniedz plašākas iespējas uzraudzīt vietvārdu situāciju Latvijā un sniegt vietvārdu piešķirēj institūcijām saistošus atzinumus par jaunajiem vai nomaiņai paredzētajiem vietvārdiem.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja sasniegtās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Valsts valodas lietotāju tiesību un interešu aizsardzības nodrošināšana	Veikto valsts valodas lietojuma pārbaužu skaits ²	3805 (4250)	(4250)	(4250)	(4250)
	Konstatēto valsts valodas lietojuma pārkāpumu īpatsvars (%) pret kopējo veikto	13 (12)	(11)	(11)	(10)

¹ Par Latviešu valodas ekspertu komisiju vairāk – 8. nodaļā "Iestādes struktūra un administratīvie resursi".

² Valsts valodas centra darbības rezultatīvais rādītājs budžeta apakšprogrammā 09.01.00: Valsts valodas aizsardzība.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

	pārbaužu skaitu ³ .				
	Konsultācijas par valsts valodas lietojumu ⁴	Dati netika apkopoti	Dati netika apkopoti	2500	2500

5.2. tiesību aktu tulkošana pēc valsts pārvaldes iestāžu pasūtījuma

Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta atbildībā ir šādi pienākumi:

- veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;
- tulkot Latvijas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;
- tulkot ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) darbību saistītos dokumentus latviešu valodā;
- sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;
- veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
- izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku.

Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departaments šobrīd līdzdarbojas interneta terminu datubāzes (terminoloģijas portāla) izstrādē, kas ir viens no Eiropas Savienības (turpmāk arī – ES) struktūrfondu projekta "Mašintulkošana" sasniedzamajiem mērķiem. Projektā terminu datubāzes vadošais izstrādātājs ir Kultūras informācijas sistēmu centrs. Terminu datubāzes izstrādes termiņš ir 2018. gada 31. decembris. Pēc datubāzes izstrādes tā būs publiski pieejama centra tīmekļvietnē visiem interesentiem un radīs ievērojamu pievienotās vērtības tulkošanas nozarē.

Lai veicinātu latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu ES institūcijās, centra Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departaments sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Eiropas Komisijas Tulkošanas ģenerāldirektorāta Latviešu valodas departamentu katru gadu par attiecīgajā gadā aktuālu tēmu organizē konferenci "Latviešu valoda Eiropas Savienībā". Latviešu valodas pilnvērtīga funkcionēšana ES tiek veicināta, sadarbojoties ar ES institūcijām terminoloģijas izpētes, saskaņošanas un attīstības jomā.

Izvērtējot "Latvijas Vēstneša" tiesību aktu vietnē (*likumi.lv*) pieejamo informāciju par visvairāk skatītajiem tulkojumiem, esam identificējuši problēmu, ka vairākiem tiesību aktiem nav tulkoti pēdējie vai kāds no iepriekšējiem grozījumiem. Ievērojot Ministru kabineta 2014. gada 8. jūlija instrukciju Nr. 3 par "Tulkojumu

³ Valsts valodas centra darbības rezultatīvais rādītājs budžeta apakšprogrammā 09.01.00 Valsts valodas aizsardzība.

⁴ Konsultāciju skaits ietver visa veida sabiedrības informēšanu par valsts valodas lietojumu klātienē, telefoniski, rakstiski un elektroniski (t.sk. sabiedrisko palīgu sniegtās konsultācijas). Rezultatīvais rādītājs ieviests un uzskaitīts, sākot no 2019. gada.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

pieprasīšanas un nodrošināšanas kārtību", kura noteic, ka centrs tulko to, ko pieprasa valsts pārvaldes iestādes, nevis lemj pats, kā arī apzinoties, ka pašreizējie finanšu līdzekļi ir pietiekami vienīgi kārtējo tulkojumu veikšanai, secinām, ka jārosina iesaistīto un ieinteresēto pušu dialogs, lai izstrādātu tādu tiesisko regulējumu un finanšu nodrošinājumu tulkošanai, kas ļautu centram gan regulāri atjaunināt būtiskākos esošos tiesību aktus, gan lemt par jaunu tiesību aktu tulkošanu.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja sasniegtās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Nodrošināta tiesību aktu tulkošana pēc valsts pārvaldes iestāžu pasūtījuma	ES u.c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā (tūkst. lpp.) ⁵	6,8 (8)	(7,5)	(7,0)	(7,0)
	LV tiesību aktu tulkojumi ES dalībvalstu valodās (tūkst. lpp.) ⁶	3,9 (3,2)	(3)	(3,5)	(3,5)
	Nodrošināta saskaņotas terminoloģijas datubāzes aktualitāte (jauno terminu skaits ik gadu, tūkst.) ⁷	(2)	(2)	(2)	(2)

⁵ Valsts valodas centra darbības rezultatīvais rādītājs budžeta apakšprogrammā 09.01.00: Valsts valodas aizsardzība.

⁶ Valsts valodas centra darbības rezultatīvais rādītājs budžeta apakšprogrammā 09.01.00: Valsts valodas aizsardzība.

⁷ Valsts valodas centra darbības rezultatīvais rādītājs budžeta apakšprogrammā 09.01.00: Valsts valodas aizsardzība.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

6. Prioritātes

Valsts pārvaldes tuvākais mērķis ir kļūt efektīvākai un tuvākai sabiedrībai pakalpojumu pieejamības ziņā, mazinot birokrātiju un represīvās funkcijas – sodu piemērošanu. Centra prioritātes tuvākajiem trīs gadiem ir stiprināt dialogu un sadarbību ar sabiedrību, sniedzot pārskatus un skaidrojumus par centra darbību un iesaistot sabiedrību centra darbā. Viens no būtiskiem aspektiem ir paaugstināt centra viedokļa nozīmīgumu un pakalpojumu pieejamību, sniedzot sabiedrībai plašāku konsultatīvu atbalstu par valsts valodas jautājumiem, darbībā izmantojot "Konsultē vispirms" principu,⁸ tā palīdzot iegūt uzticību centram un valsts valodas kā vērtības nostiprināšanu sabiedrībā. Lai centra pakalpojumi kļūtu pieejamāki arvien plašākai sabiedrības daļai un tiktu sniegti efektīvi, centra mērķis ir pārskatīt iekšējos darba procesus, ieviešot ērtus e-risinājumus.

6.1. Uz sadarbību vērstas iestādes lomas stiprināšana.

Sadarbība ar sabiedrību ir nozīmīga, lai efektīvi virzītu valsts valodas aizsardzības un attīstības ideju – novērst pārkāpumus un palielināt sabiedrības izpratni par valsts valodas vērtību Latvijā. Lai veiksmīgi varētu attīstīt šo ideju, nepieciešama sabiedrības uzticība. Uzticības iegūšanai jāstiprina sabiedrības izpratne par valsts valodas nozīmīgumu. Centrs to var veicināt, piedāvājot arvien ērtākus saziņas veidus ar amatpersonām, izglītojot sabiedrību par valsts valodu un iesaistot plašāku auditoriju centra rīkotajos pasākumos un akcijās. Izmantojot dažādus komunikācijas kanālus un rīkus, centram sabiedrībā aktīvi jāpopularizē valsts valoda kā vērtība, jo jebkurš no mums ar savu darbību vai bezdarbību ietekmē valodas situāciju valstī.

Kas ir izdarīts?

Jau šobrīd centrs valsts valodas uzraugošās darbības ietvaros represīvo funkciju līdzsvarojis ar informēšanu un brīdināšanu un labās prakses popularizēšanu. Kopš 2017. gada centrs ir noslēdzis vienošanos ar Ekonomikas ministriju par "Konsultē vispirms" principa ievērošanu savā darbībā, kā arī ik gadu organizē pasākumus, lai izceltu valodas lietojuma labo praksi uzņēmumos akcijas "Latviešu valodai draudzīga vide" ietvaros, kā arī pozitīvi novērtētu periodiskās preses izdevumos lietoto latviešu rakstu valodu, apbalvojot akcijas "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē" uzvarētājus.

Sadarbojoties ar dažādu nozaru pārstāvjiem, centrs risina valsts valodas lietojuma jautājumus, tādā veidā sniedzot atbalstu uzņēmējiem un savlaicīgi novēršot iespējamus pārkāpumus. Centra amatpersonas aicina arī citus uzņēmējus būt aktīviem un vērsties pēc padoma pie centra speciālistiem.

⁸ Viena no valdības noteiktajām tautsaimniecības attīstības prioritātēm ir izcilas uzņēmējdarbības vides radīšana Latvijā. Lai sasniegtu šo mērķi, ir nepieciešams koordinēts un pastāvīgs darbs pie administratīvo šķēršļu mazināšanas un biznesam pievilcīgu nosacījumu radīšanas, tāpēc Ekonomikas ministrija ir uzsākusi darbu pie "Konsultē vispirms" principa ieviešanas valsts pārvaldē. "Konsultē vispirms" principa mērķis ir panākt savstarpējo sapratni starp uzņēmējiem un uzraugošajām iestādēm, veicinot noteikto prasību izpildi, nevis sodu piemērošanu. Valsts valodas centrs ir viena no vairākām iestādēm, kura pievienojās "Konsultē vispirms" akcijai un principa ieviešanai savā darbībā.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

Lai saņemtu plašāku informāciju par valsts valodas lietojumu Latvijā un sniegtu papildu konsultācijas klientiem, centrs jau trešo gadu popularizē un paplašina sabiedrisko palīgu institūtu, organizējot sabiedrisko palīgu⁹ atlasu un mācības. Sabiedrisko palīgu komandā darbojas brīvprātīgie, kuri izjūt aicinājumu palīdzēt saglabāt un attīstīt valsts valodu.

2018. gada sākumā tika ieviests moderns rīks, kas uzlabos sabiedrības un centra sadarbību – mobilā lietotne "Valodas draugs", ar kuras palīdzību ērti var nosūtīt centram ziņojumus par pārkāpumiem vai uzslavēt uzņēmumus, iestādes, tīmekļvietnes par atbilstošu vai asprātīgu latviešu valodas lietojumu.

Attīstības tendences un risināmās problēmas.

Lai veicinātu klientu izpratni un sniegtu informāciju par Valsts valodas likuma prasībām un to ievērošanu, sabiedrība jāinformē par iespēju konsultēties un jāsūdz uzņēmējiem (īpaši atbalstot jaunus uzņēmējus) informācija, izmantojot dažādus kanālus, jāpalielina sabiedrisko palīgu skaits, kā arī aktīvi jāiesaista sabiedrība pārkāpumu identificēšanā.

Sabiedrībā vēsturiski ir iesakņojies uzskats, ka centra darbības mērķis ir veikt represijas pret uzņēmējiem valsts valodas jomā, sodot par pārkāpumiem uzņēmumus un to darbiniekus, šādi "traucējot" uzņēmējdarbībai. Nevar noliegt, ka centram ir uzraugošās iestādes funkcijas, tomēr, panākot savstarpēju sapratni, izmantojot "Konsultē vispirms" principu, starp uzņēmējiem un centra amatpersonām par Valsts valodas likuma normām un to piemērošanu praksē valsts valodas lietojuma pārkāpumi mazināsies.

Iepriekšminētie pasākumi ir aktīvi jāturpina, lai pamazām mainītu sabiedrības viedokli par centru – no sodošas iestādes uz partneri un sabiedroto.

Uzdevums: nostiprināt sabiedrībā pārliecību, ka **centrs ir uz sadarbību vērsta iestāde**, kuras primārais mērķis ir izglītēt sabiedrību par valsts valodas lietojuma atbilstību, ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likumā minētos valsts pārvaldes principus un "Konsultē vispirms" principus, un palīdzēt uzņēmējiem ievērot valodas lietojumu regulējošo tiesību aktu normas.

- Svarīgākie vidēja termiņa pasākumi:
 1. paplašināt sabiedrības iesaistes iespējas centra funkciju izpildē:
 - 1.1. popularizēt un paplašināt sabiedrisko palīgu institūtu;
 - 1.2. popularizēt mobilo lietotni "Valodas draugs", kas aicina sabiedrību iesaistīties valodas pārkāpumu identificēšanā, kā arī labās prakses uzslavēšanā;
 - 1.3. turpināt popularizēt akcijas "Latviešu valodai draudzīga vide" un "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē", paplašinot dalībnieku mērķauditoriju;

⁹ Sabiedriskie palīgi bez atlīdzības līdzdarbojas Valsts valodas centra darbībā dažādos Latvijas reģionos, sniedzot konsultācijas par valsts valodas lietojumu publiskajā informācijā (piemēram, par informāciju reklāmās, izkārtnēs, afišās, preču marķējumā, ziņojumos u.tml.).

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

2. turpināt "Konsultē vispirms" principa ieviešanas aktivitātes:
 - 2.1.1. uzlabot konsultāciju kvalitātes rādītājus, analizējot klientu vērtējumu;
 - 2.1.2. izstrādāt vadlīnijas uzņēmējiem par Valsts valodas likuma prasībām, uzsākot biznesu;
 - 2.1.3. sniegt informāciju, konsultācijas un atbalstu, izmantojot dažādus informācijas kanālus un rīkus (tiešsaistes semināri, infografikas, televīzija, sociālie tīkli, pārbaudes kontrolesarakste; aptaujas);
3. veidot sadarbību ar valsts institūcijām, pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām, lai uzzinātu nozares specifiku, kā arī risinātu un skaidrotu valsts valodas jautājumus;
4. pastāvīgi izvērtēt un pilnveidot vecāko inspektoru un sabiedrisko palīgu konsultēšanas prasmes, analizējot atsauksmes un klientu ieteikumus;
5. izveidot centra tīmekļvietnē ērti lietojamu biežāk uzdoto jautājumu un atbilžu sadaļu par valsts valodas jautājumiem.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Veikta valsts valodas lietojuma uzraudzība	Piesaistīto un atbilstoši sagatavoto sabiedrisko palīgu skaits ¹⁰	32	(45)	(60)	(101)
	Sabiedrisko palīgu konsultācijas ¹¹	352	(350)	(380)	(420)
	Mobilās lietotnes "Valodas draugs" izskatītie ziņojumi (ieviesta 2018. gadā)	-	(750)	(600)	(600)
"Konsultē vispirms" princips veiksmīgi ieviests darbībā un klientu novērtēts pozitīvi ¹²	Klientu vērtējums par "Konsultē vispirms" principa ieviešanu darbībā	-	Vidēji ne zemāk par 3,5	Vidēji ne zemāk par 4	Vidēji ne zemāk par 4

¹⁰ Tieslietu ministrijas darbības rezultatīvais rādītājs budžeta apakšprogrammā 09.01.00: Valsts valodas aizsardzība.

¹¹ Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam īstenošanas plāna 2017.–2018. gadam 2.1.1.3. uzdevums.

¹² "Konsultē vispirms" vērtējumā kā rezultatīvo rādītāju analizēsim klientu aptaujas rezultātus. Aptaujātie jautājumus vērtēs skalā no 1 līdz 5:

1 – pilnībā nepiekrītu;

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

6.2. Iestādes viedokļa nozīmīguma un atpazīstamības stiprināšana

Mūsdienīgai iestādei jābūt spējīgai ne tikai piemērot normatīvos aktus un skaidrot tos nacionālā līmenī, bet arī sekot aktuālām tendencēm valstī, veikt pētījumus, dalīties ar saviem sasniegumiem un vērtēt sevi pēc augstākajiem kritērijiem. Kļūstot par ekspertu savā jomā, iestāde spēj sniegt daudzpusīgāku viedokli dažādos valsts valodas jautājumos, kas paaugstina iestādes prestižu un viedokļa nozīmīgumu nozarē. Lai rastu veiksmīgu dialogu ar sabiedrību, komunikācijai ir jābūt pārdomātai un mērķtiecīgai. Sabiedrība sagaida iestādes proaktīvu rīcību, kas iekļautu arī pamatotu lēmumu skaidrojumu publicēšanu, pirms to dara plašsaziņas līdzekļi.

Kas ir izdarīts?

Jau šobrīd centrs izsaka savu viedokli, komentē situāciju pirms nozīmīgu notikumu vai lēmumu pieņemšanas, informē plašsaziņas līdzekļus un sabiedrību, veidojot preses relīzes, kuras papildus ievieto sociālajos tīklos un arī centra tīmekļvietnē. Centram ir *Twitter* un *Facebook* sociālo tīklu konti, kuros sabiedrības pārstāvji var uzdot jautājumus, un centrs pēc iespējas īsā laikā sagatavo atbildes. 2018. gada aprīlī centra *Facebook* kontam bija 1798 sekotāji, bet *Twitter* kontam – 1840 sekotāji. Šie rādītāji, salīdzinot ar citu iestāžu sekotāju skaitu, ir ļoti labi, kas apstiprina līdz šim veikto pasākumu atbilstību mērķim – veicināt iestādes atpazīstamību. Darbība sociālajos tīklos ir reglamentēta centra Komunikācijas stratēģijā, tomēr to ir plānots pārskatīt, lai tā atbilstu aktuālajām tendencēm sabiedrisko attiecību jomā.

Lai paustu centra nostāju dažādās aktuālās lietās, skaidrotu valsts valodas normatīvo aktu "stūrakmeņus" un sniegtu iespējamus risinājumus, centra amatpersonas 2017. gadā sniedza ap 100 intervijām, gada laikā publikācijās centra viedoklis atspoguļots 56 reizes. 2018. gadā plānots sniegt vairāk par 100 intervijām. Centrs sadarbojas ar preses pārstāvjiem un ik mirkli ir atvērts sarunām.

Attīstības tendences un risināmās problēmas. Mūsdienās iestādes ārējam tēlam sabiedrībā un plašsaziņas līdzekļos ir liela nozīme. Iestādes tēls var ietekmēt to, kā tiek interpretēti iestādes lēmumi un darbības. Lai veicinātu centra kā *jomas eksperta* tēla pilnveidošanu, nepieciešams sekot mūsdienīgas iestādes kritērijiem, pārskatot izmantotos komunikācijas kanālus un objektīvi izvērtējot iestādes darbībām veltīto kritiku. Organizēto pasākumu biežāka atspoguļošana plašsaziņas līdzekļos koncentrētu uzmanību uz centra aktualitātēm un novērstu nepareizu priekšstatu saglabāšanu.

Uzdevums: palielināt iestādes atpazīstamību, izmantojot plašsaziņas līdzekļus un sociālos tīklus.

- Svarīgākie vidēja termiņa pasākumi:

2 – daļēji nepiekrītu;

3 – ne piekrītu, ne nepiekrītu;

4 – daļēji piekrītu;

5 – pilnībā piekrītu.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

1. izstrādāt centra komunikācijas vadlīnijas darbam ar medijiem, nosakot TM viedokļa līdera lomu valsts valodas kā konstitucionālās vērtības stiprināšanā;
2. popularizēt iestādes veidotās akcijas, iesaistot sabiedrībā pazīstamas personas atkarībā no mērķauditorijas;
3. regulāri papildināt sociālo tīklu kontus ar ierakstiem, tādējādi veicinot jaunu sekotāju piesaisti;
4. organizēt pētījumu par tēmu –"Sabiedrības viedoklis par centra darbību".

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja sasniegtās vērtības (2020. gadā)
Palielināt centra atpazīstamību	Izstrādātas centra komunikācijas vadlīnijas ¹³	1
	Pētījums "Sabiedrības viedoklis par centra darbību"	1

Attīstības tendences un risināmās problēmas. Sabiedrībai bieži vien rodas jautājumi par centra lēmumu pamatotību. Ir novērotas arī neskaidrības saistībā ar centra kompetenci, nereti centra funkcijas tiek jauktas ar Latviešu valodas aģentūras un Valsts izglītības satura centra funkcijām, jo visu trīs iestāžu funkcijās ir iekļauti uzdevumi saistībā ar valsts valodu. Lai sniegtu sabiedrībai vairāk informācijas par šiem jautājumiem un palielinātu klientu izpratni par iestāžu pakalpojumu klāstu, nepieciešams veicināt skaidrojošo materiālu publicēšanu un informatīvo pasākumu skaitu.

Uzdevums: **proaktīvi sniegt sabiedrībai informāciju** par centra aktualitātēm.

- Svarīgākie vidēja termiņa pasākumi:
 1. veidot viegli lasāmus skaidrojošus materiālus, to skaitā infografiku formā, par centra pakalpojumiem;
 2. publicēt nozīmīgus centra lēmumus, skaidrojot lēmuma pieņemšanas pamatojumu viegli uztveramā valodā un vizuālajā noformējumā.

Attīstības tendences un risināmās problēmas. Centru sabiedrībā visbiežāk atpazīst pēc valsts valodas kontroles pamatfunkcijas, lai gan otra iestādes pamatfunkcija ir tiesību aktu tulkošana un terminoloģijas izstrāde, kas ir ne mazāk nozīmīga valsts valodas aizsardzības jomā, kā arī veido būtisku pienesumu valsts komercdarbības vides attīstībai, nodrošinot Latvijas tiesību sistēmas saprotamību potenciālajiem ārzemju investoriem. Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta darbinieki nodrošina sadarbību ar ministrijām, veicot pieprasīto tiesību aktu tulkošanu un to publiskošanu sabiedrībai, kā arī veicina latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās. Būtisks ir vienotas terminoloģijas saskaņošanas posms dokumentos un terminu pieejamības nodrošināšana datubāzē.

¹³ TM darbības stratēģijā 2018.–2020. gadam noteiktais uzdevums centram.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

Lai sabiedrībai nerastos tikai vienpusējs priekšstats par centra darbību, nepieciešams sabiedrību biežāk informēt par centra darbību tulkošanas un terminoloģijas jautājumos.

Uzdevums: akcentēt sabiedrībai centra pamatfunkciju – **tiesību aktu tulkošana un terminoloģijas izstrāde.**

- Svarīgākie vidēja termiņa pasākumi:
 1. sniegt konsultācijas par terminoloģijas jautājumiem valsts un ES iestādēm;
 2. informēt sabiedrību par terminoloģijas un tiesību aktu tulkojumu konsultāciju saņemšanas iespēju centrā, atskaņojot šo informāciju ierakstā, kad klients ir piezvanījis uz centru;
 3. regulāri tīmekļvietnē publiskot metodiskus un konsultatīvus materiālus tulkošanas un terminoloģijas jomā;
 4. sniegt informāciju sabiedrībai par jauno terminu datubāzi;
 5. nodrošināt jauno datubāzi ar terminiem un aktualizēt informāciju tajā;
 6. organizēt ikgadējo konferenci sadarbībā ar Ārlietu ministriju, Eiropas Komisijas Pastāvīgo pārstāvniecību Latvijā un Eiropas Komisijas Tulkošanas ģenerāldirektorāta Latviešu valodas departamentu par tēmu "Latviešu valoda Eiropas Savienībā".

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja sasniegtās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Veicināta latviešu valodas pilnvērtīga funkcionēšana ES institūcijās	Konsultāciju skaits terminoloģijas un tiesību aktu tulkojumu jomā	205 (150)	(210)	(230)	(250)
	Konferences organizēšana	1(1)	(1)	(1)	(1)

Attīstības tendences un risināmās problēmas. Klienti ir izrādījuši neapmierinātību ar dažiem centra pieņemtajiem lēmumiem, norādot, ka Valsts valodas likuma prasības un piemērotie sodi esot traucējoši biznesam, kā arī uzsverot, ka citās valstīs neesot tik stingru prasību. Centrs nav veicis pētniecisku analīzi par citu valstu valsts valodas normatīvajiem aktiem, tomēr šādi pētījumi būtu ļoti noderīgi, lai apkopotu citu valstu normatīvo aktu prasības valsts valodas jomā un salīdzinātu tās ar situāciju Latvijā.

Uzdevums: veidot pienesumu valsts valodas jomā, veicot pētījumus.

- Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi un pasākumi:
 1. veikt valsts valodas situācijas Latvijā analīzi salīdzinājumā ar citām valstīm;

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

- veikt pētījumu par valsts valodas lietojumu Latvijā profesionālo pienākumu veikšanai;¹⁴
- apzināt citas jomas, kurās nepieciešami pētījumi.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Sabiedrība informēta par centra darbību un veicināta atpazīstamība	Infografiku skaits	1	(4)	(4)	(4)
Veicināta latviešu valodas lietošana publiskajā telpā uzņēmējdarbības un izglītības jomās.	Apbalvoto uzņēmumu un periodiskās preses izdevumu skaits ik gadu ¹⁵	29	(30)	(30)	(30)
Iestādes ir atpazīstama, un tās viedoklis ir nozīmīgs	Sociālo tīklu sekotāju skaits ¹⁶	3508	(3685)	(3870)	(4070)
	Publikāciju skaits, kurās ir atsauce uz centra viedokli	56	(70)	(85)	(100)
	Sniegto interviju skaits plašsaziņas līdzekļos ¹⁷	100	(110)	(120)	(130)

Attīstības tendences un risināmās problēmas. Pēdējos gados, samazinoties kopējam darbaspēka apjomam, centrs izjūt arvien lielāku konkurenci augsti kvalificētu speciālistu piesaistē. Viens no nozīmīgākajiem faktoriem, kas attur potenciālos darba ņēmējus no darba centrā un valsts pārvaldē kopumā, ir valsts pārvaldes nespēja piedāvāt konkurētspējīgu atalgojumu. 2018. gada sākumā centrā tika veikta algu reforma, kas algas tuvināja privātā sektora atalgojuma līmenim. Tomēr iestādes darbības efektivitāte un izvirzīto mērķu sasniegšana vistiešākajā veidā ir atkarīga no nodarbināto profesionalitātes un motivācijas. Nodarbinātie darba devēju izvēlas dažādu motīvu vadīti. Arvien lielāku nozīmi iegūst tādi motivējoši faktori kā darba saturs, izaugsmes iespējas, elastīgs darba laiks, kā arī viens no būtiskiem faktoriem ir *centra kā darba devēja tēls sabiedrībā*.

Centra publiskās aktivitātes un atpazīstamība sabiedrībā galvenokārt ir saistīta ar pieņemto lēmumu un iestādes sniegto viedokļu valsts valodas jomā atspoguļošanu. Līdz

¹⁴ Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015.–2020. gadam (3.1.2. punkts).

¹⁵ Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam īstenošanas plāna 2017.–2018. gadam 2.1.1.1. pasākums.

¹⁶ Facebook un Twitter kontu sekotāju kopskaits.

¹⁷ Gan klātienē, gan rakstiski sniegtas intervijas.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

šim no iestādes puses salīdzinoši maza uzmanība ir pievērsta centra kā darba devēja publiskā tēla popularizēšanai. Lai veicinātu potenciālo nodarbināto interesi par centru, ir nepieciešams definēt mērķgrupas un izstrādāt pasākumu kopumu, lai potenciālos pretendentes informētu par karjeras iespējām un veicinātu esošo nodarbināto apmierinātību ar darbu centrā, tādējādi palielinot iestādes kā pozitīva darba devēja tēlu. Jāatzīmē, ka būtisks priekšnosacījums veiksmīgai šo mērķu sasniegšanai ir iepriekšminētā atalgojuma reforma un citi ne tikai iestādē, bet visā valsts pārvaldē veiktie pasākumi konkurētspējas palielināšanai.

Uzdevums. Kļūt par pieprasītu un atpazīstamu darba devēju, pie kura vēlas strādāt profesionāli speciālisti. Izveidot ilgtspējīgu nodarbināto komandu, veicinot saliedētību, sadarbību un lojalitāti pret iestādi, tādējādi samazinot nodarbināto mainību.

Svarīgākie vidēja termiņa pasākumi:

1. apzināties iestādes vērtības, vīziju un misiju un ieviest to centra darbībā piederības un lojalitātes veicināšanai;
2. ieviest jaunas metodes, lai veiksmīgi noritētu darbinieka ievadīšana darbā;
3. veikt ikgadējo apmierinātības un motivācijas aptauju nodarbināto vidū un analizēt tās rezultātus;
4. ik gadu izvērtēt iestādes procesus, apzināt augstākā un vidējā līmeņa riskus un mazināt tos, pārskatot kontroles sistēmu.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Nodrošināta ilgtspējīga profesionāla nodarbināto komanda	Nodarbināto mainība ¹⁸	11,09%	(11%)	(10%)	(9%)
	Nodarbināto ¹⁹ apmierinātība ar darbu ("pilnībā apmierina")	53,1%	(60%)	(65%)	(70%)
	Iestādes prestiža vērtējums ²⁰	53%	(55%)	(58%)	(60%)

Attīstības tendences un risināmās problēmas. Ņemot vērā augsti kvalificēta darbaspēka samazināšanos, darbaspēka novecošanos, jaunās paaudzes ienākšanu darba tirgū, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstību, mainās pieprasījums pēc

¹⁸ Aprēķina kā gada laikā aizgājušo nodarbināto skaitu pret kopējo iestādes nodarbināto skaitu.

¹⁹ Nosaka, balstoties uz ikgadējās darbinieku aptaujas rezultātu. Tiek iekļautas tikai tās nodarbināto atbildes, kurās apgalvojumam "Kopumā esmu apmierināts/-a ar darbu centrā" ir norādītas atbildes "Pilnībā piekrītu".

²⁰ Nosaka, balstoties uz ikgadējās nodarbināto aptaujas rezultātu. Tiek iekļautas tikai tās nodarbināto atbildes, kurās apgalvojumam "Strādāju Valsts valodas centrā iestādes prestiža dēļ" ir norādītas atbildes "Pilnībā atbilst" vai "Daļēji atbilst".

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

nodarbinātajam nepieciešamajām prasmēm un zināšanām. Lai veiksmīgi spētu pielāgoties darba tirgus izmaiņām un arvien straujākai apkārtējās vides mainībai, ir svarīgi stiprināt centrā nodarbināto kompetences, kā arī attīstīt un pilnveidot tās kompetences, kuras būs kritiski nepieciešamas nākotnē.

Zemāk (2. attēls) ir redzamas Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes dekāna asociētā profesora Gundara Bērziņa prognozētās 10 visnepieciešamākās kompetences 2020. gadā. Papildus attīstāma ir tāda kompetence kā domāšana par riskiem, kas paredz pastāvīgi un patstāvīgi vērtēt situācijas, analizēt savu rīcību, nododot savu pieredzi kolēģiem, arī negatīvo, lai mazinātu iespēju nākotnē atkārtoties situācijai. Darbiniekiem jāapgūst domāšana par riskiem un jāmaina attieksme pret risku apkopošanu, jo tas ir veids, kā iestāde var uzlabot savu pakalpojumu kvalitāti, analizējot incidentu sekas, uzlabojot "vājāko" procesa posmu pārraudzību un nodrošinot rīcības skaidrību dažādās jaunās situācijās.

2. attēls

Uzdevums: pilnveidot nodarbināto kompetences.

- Svarīgākie vidēja termiņa pasākumi:
 1. pilnveidot sadarbības prasmes gan zemāka līmeņa nodarbināto starpā, gan vadības līmenī;
 2. celt nodarbināto kvalifikāciju, izvērtējot stratēģiski svarīgākās apgūstamās prasmes;
 3. organizēt seminārus pieredzes apmaiņai par darba jautājumiem ar kolēģiem.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Pilnveidotas nodarbināto kompetences	Apmeklēto mācību skaits	60	(65)	(70)	(75)

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

6.3. Informācijas aprites elektronizācija un efektivizācija

Šobrīd informācijas aprite iestādēs strauji pieaug un jāmeklē risinājumi, lai ar esošo darbaspēku informāciju apstrādātu. Darbiniekiem jāveic vienlaicīgi vairāki darbi, lai laikus izpildītu uzdevumus. Mūsdienās arvien vairāk procesus var veikt automatizētas sistēmas, efektivizējot cilvēku darbu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 24. novembra rīkojumu Nr. 701 apstiprināto "Valsts pārvaldes reformu plānu 2020" viens no valsts pārvaldes mērķiem ir efektivizēt procesus un optimizēt izmaksas,²¹ ņemot vērā arvien augošo sabiedrības pieprasījumu pēc valsts pārvaldes efektivitātes un konkurētspējas, procesu vienkāršošanas un sloga mazināšanas. Lai izmērītu, cik aktīvi iestādes izmanto mūsdienu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sniegtos risinājumus, lai veicinātu sniegto pakalpojumu kvalitāti un pieejamību iedzīvotājiem un komersantiem, ir izveidots e-indeks,²² kas ir e-vides novērtējums valsts pārvaldes institūcijās un pašvaldībās. Katru gadu iestādes sniedz datus un uzzina savu e-indeksu attiecībā pret citām iestādēm, kas rosina pozitīvu sacensību un iedrošina attīstīt digitālo vidi. Ar e-indeksa palīdzību iespējams apzināt veiksmīgākās iestādes efektīvas e-pārvaldes principu īstenošanā, identificēt kritiskos punktus un veikt uzlabojumus, novērtēt e-pārvaldes principu ieviešanas progresu un izstrādāt rīcības plānu. E-indeksu veido kopvērtējums par šādām kategorijām:

- Saziņa ar sabiedrību un līdzdalība;
- Klientu apkalpošana un atbalsts;
- Atvērto datu pieejamība;
- Pakalpojumu nodrošinājums;
- Iestādes iekšējo procesu efektivitātes rādītāji.

Kas ir izdarīts?

Kopš 2014. gada centrs savā tulkošanas procesā izmanto *Trados Studio* tulkošanas programmatūru, kas ir ļāvis gan efektivizēt tulkošanas procesu, gan arī veicinājis redaktoru un tulkotāju darba pārskatāmību. Vislielākais ieguvums ir *Trados Studio* programmatūras pastāvīgi pieaugošā iepriekš veikto tulkojumu atmiņa, kas piedāvā tulkošanas segmentus no iepriekšējiem projektiem jaunu tulkojumu gadījumā.

Jau 2016. gadā tika plānots ieviest jaunu lietvedības sistēmu centrā. 2017. gadā jau bija skaidrs rīcības plāns un apzināti lietvedības sistēmu varianti. 2018. gada pirmajā pusgadā noritēja lietvedības sistēmas pielāgošana iestādes lietvedības vajadzībām, darbinieku mācības, un šobrīd nodarbinātie jau lieto jauno sistēmu savā darba ikdienā.

2017. gadā centra e-indeksa vērtējums bija 40,04 (e-indeksa augstākā robeža ir 100). Analizējot rezultātus, var secināt, ka atsevišķās kategorijās mūsu iestādei ir pat maksimālais punktu skaits, kā, piemēram, pakalpojumu aprakstu nodrošinājumā klientam un tīmekļvietnes atbilstībai *Google Mobile Friendly* testam. Nākamajā periodā nodrošināsim datu pieejamību Latvijas atvērto datu portālā²³ (*data.gov.lv*),

²¹ Valsts pārvaldes reformu plāns 2020.

²² Latvijas e-indeks.

²³ Latvijas atvērto datu portāls.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

pievienojot norādes uz mūsu iestādes tīmekļvietnē atrodamo "Tulkojumu katalogu", kurā tiek pievienoti iztulkotie dokumenti, kurus iespējams neierobežoti lejupielādēt un ērti rediģēt.

Attīstības tendences un risināmās problēmas. Nākamajā periodā, lai uzlabotu centra e-indeksu, ieteicams izveidot Klientu apkalpošanas standartu, norādot pamatvērtības saskarsmē ar klientiem, papildināt atvērtos datus un palielināt elektronisko dokumentu apriti iestādē un ārpus tās. Iestādes darbā jāturpina pāreja no papīra dokumentiem uz elektroniskiem dokumentiem. Sākot ar 2018. gada 1. jūniju, starp valsts un pašvaldību iestādēm oficiālajā saziņā lietojama e-adrese,²⁴ kas nodrošinās gan drošu informācijas apmaiņu, gan arī palielinās elektronisko dokumentu skaitu, samazinot papīra patēriņu.

- Sasniedzamais mērķis: iekšējās informācijas un izejošo **dokumentu plūsmas efektivizācija un elektronizācija**, ieviešot e-risinājumus un samazinot papīra patēriņu.
- Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi un pasākumi:
 1. palielināt elektronisko dokumentu apriti, ieviešot progresīvu lietvedības sistēmu un uzsākot lietot e-adresi;
 2. informēt klientus par portālu *Latvija.lv* un elektroniskajiem pakalpojumiem, aktīvi aicinot sabiedrību izmantot elektronisku dokumentu iesniegšanas iespēju;
 3. izstrādāt klientu apkalpošanas standartu;
 4. ievietot atvērtos datus Latvijas atvērto datu portālā;
 5. uzlabot e-pārvaldes efektivitāti, tādējādi paaugstinot centra e-indeksa vērtējumu attiecībā pret citām valsts iestādēm.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības (plānotās vērtības)			
		2017	2018	2019	2020
Informācijas aprite ir elektronizēta un efektivizēta	Papīra patēriņa samazinājums pret iepriekšējo gadu (%) ²⁵	-	(20%)	(30%)	(40%)
	E-indeksa vērtējums 100 skalā	40,04	(50)	(55)	(60)

²⁴ Oficiālās elektroniskās adreses likums.

²⁵ Aprēķināts, izmantojot izmaksas par papīra iepirkumiem salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

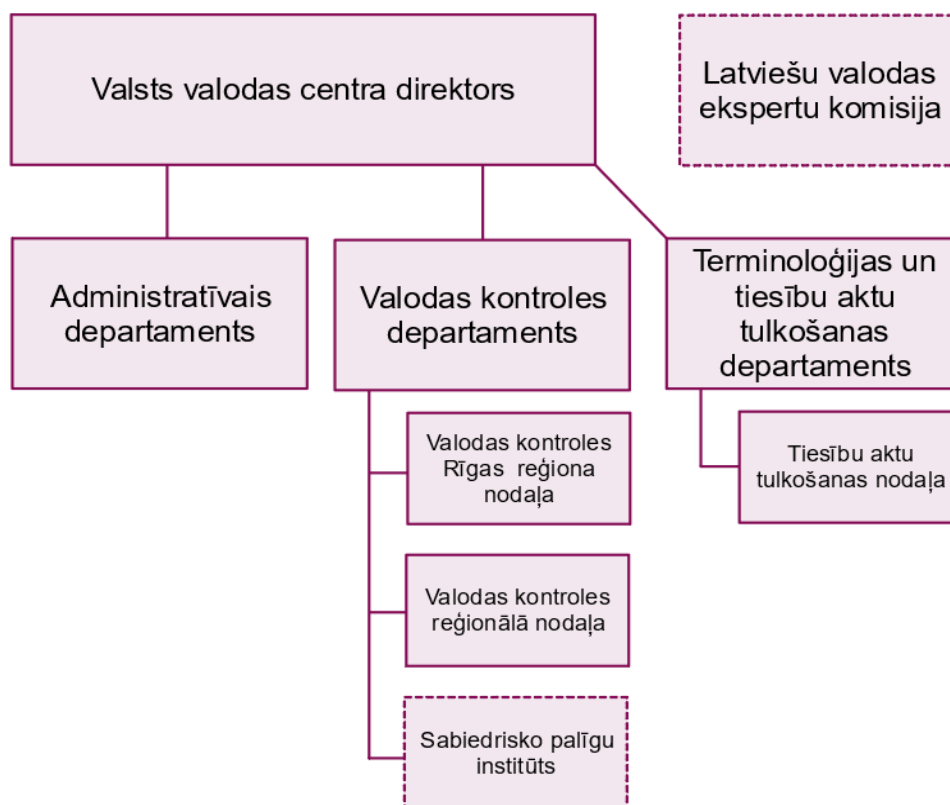
7. Iestādes struktūra un administratīvie resursi

Centrs ir Tieslietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde. Iestādes vadītājs ir direktors Māris Baltiņš, kura pārraudzībā ir trīs departamenti – Valodas kontroles departaments, Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departaments un Administratīvais departaments. Valodas kontroles departaments un Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departaments nodrošina iestādes pamatfunkcijas, par kurām vairāk var lasīt 5. un 6. nodaļā. Valodas kontroles departaments pārrauga sabiedrisko palīgu institūta darbību. Administratīvais departaments nodrošina atbalsta funkciju. Centra darbību reglamentē Valsts valodas centra nolikums. 2018. gadā centrā ir 42 amata vietas.

Paralēli centra dibināšanai un darbībai kopš 1992. gada ir izveidota Latviešu valodas ekspertu komisija, kuru pārrauga centra direktors. Pēdējais un šobrīd spēkā esošais komisijas nolikums, kas nosaka komisijas darbību, 2000. gada 22. augustā tika apstiprināts Ministru kabinetā.²⁶ Komisijai ir vairākas apakškomisijas, atspoguļojot to darbības virzienus – Vietvārdu apakškomisija un Latgaliešu rakstu valodas apakškomisija. Papildus savām funkcijām centrs kopš pagājušā gadsimta deviņdesmitajiem gadiem ir uzņēmis izaicinājumu vadīt Kalendārvārdu ekspertu komisiju, kura iesaka personvārdus iekļaušanai latviešu tradicionālo kalendārvārdu sarakstā.

Centra administratīvā struktūra shematiski redzama 3. attēlā.

3. attēls

²⁶ <https://likumi.lv/doc.php?id=10123>

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

Administratīvais departaments

Administratīvais departaments nodrošina atbalsta funkciju centra pamatfunkciju izpildei:

- organizē centra valsts budžeta plānošanas, sagatavošanas, izpildes un uzraudzības procesu;
- nodrošina centra administrēto valsts budžeta programmu izpildi;
- veic centra grāmatvedības uzskaiti;
- nodrošina centra saimniecisko darbību un saimnieciskās darbības stratēģijas izstrādi un īstenošanu;
- nodrošina centrā nodarbināto personālvadību;
- izstrādā, koordinē un ievieš centra investīciju un infrastruktūras attīstības projektus;
- organizē publiskos iepirkumus centrā;
- izstrādā centra informācijas sistēmu attīstības stratēģiju;
- nodrošina centra lietvedību;
- veido centra arhīvu;
- nodrošina centra tīmekļvietnes un sociālo tīklu profilu administrēšanu, aktualizāciju, saturisko uzturēšanu un pilnveidošanu;
- organizē centra iekšējās un ārējās komunikācijas pasākumus.

Administratīvā departamenta vadītājs, direktora vietnieks attīstības un juridiskajos jautājumos nodrošina centra dalību ES fondu projektos.

8. Centra spēcīgās un attīstāmās puses iekšējo un ārējo faktoru ietekmē

Iestādes spēcīgās puses raksturo centra funkciju nozīmīgums, jo valsts valoda ir konstitucionāla Latvijas vērtība, un mūsu uzdevums ir šo vērtību stiprināt. Centram ir piešķirts salīdzinoši liels veicamo uzdevumu kopums, kas atspoguļo iestādes nozīmīgumu uz citu valsts institūciju fona. Viens no iestādes uzdevumiem ir veidot ciešu sadarbību ar citām valsts un Eiropas Savienības institūcijām, terminu apkopošana un to pieejamības nodrošināšana. Ilgo darbības gadu rezultātā tiesību aktu tulkošanā ir izveidoti tulkošanas labās prakses principi, kuri tiek nodoti sabiedrībai rokasgrāmatu formā. Regulāri tiek organizēti pasākumi valsts valodas nozīmīguma veicināšanai kā, piemēram, tiešsaistes semināri par Valsts valodas likuma piemērošanu un konferences par tulkošanas jomā aktuāliem jautājumiem, lai uzturētu un veicinātu centra kā iestādes atpazīstamību un veicinātu sadarbību ar citām iestādēm. Viens no būtiskākajiem iestādes darbības pamatiem ir tās profesionālie darbinieki, no kuriem daļa ir ar ilggadēju darba pieredzi.

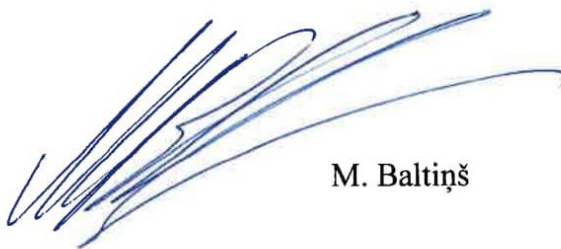
Negatīvo ietekmi veicina nereti iestādes darbībām piedēvētais politiskais pamatojums, resursu nepietiekamība, lai attīstītu inovatīvas valodas tehnoloģijas, iestādes pamatdarbības jomas ierobežojumi iekļauties ES fondu projektos, kas neveicina pētniecības attīstību.

Valsts valodas centra stratēģija 2018.–2020. gadam

Iestādes attīstāmās jomas ir skaidrot sabiedrībai Valsts valodas likuma normas, veicināt iestādes kā jomas eksperta atpazīstamību, mazināt nodarbināto mainību.

Savukārt *iespējas, ko rada ārējie faktori*, ir sadarbības iespējas ar institūcijām un sabiedrību. Sabiedrība kļūst zinošāka par savām tiesībām, tai skaitā mazāk toleranti izturas pret valsts valodas pārkāpumiem, tādējādi arī centra darbība iegūst lielāku atpazīstamību sabiedrībā un plašsaziņas līdzekļos.

Direktors

M. Baltiņš